

SLUTTRAPPORT

Digitalisering og tilgjengeliggjøring av avholdsarkiver

Interkommunalt Arkiv i Rogaland 2022

Bakgrunn og oppsummering

Interkommunalt arkiv i Rogaland ble tildelt utviklingsmidler til prosjektet «Digitalisering og tilgjengeliggjøring av avholdsarkiver», med prosjektperiode juni til oktober 2022. Rogaland kan ses som kjerneområde for fremveksten og virksomheten til avholdsbevegelsen, og «Bevaring- og samhandlingsplan for privatarkiver i Rogaland» viste at det fantes mange arkiver etter denne, men lite hadde blitt skannet og gjort tilgjengelig digitalt. I tillegg ønsket vi et nytt perspektiv på bevegelsen, der vi trakk frem kvinner og barns rolle i organisasjonene. De spilte en stor rolle og utgjorde en betydelig andel av medlemmene.

På IKA Rogaland har vi arkiver etter 38 avholdsorganisasjoner/foreninger, fra perioden 1849-1999 med hovedvekt de første tiårene av 1900-tallet. Disse ble i hovedsak tatt inn fra kommunene på 1980-tallet, med noen få tilvekster senere. Både registrering og emballering var langt fra dagens standard, så kvalitetssikring av registreringene med utfyllende historikker og bytting av arkivbokser var tiltrengt. Dette ga også grunnlag for enklere fremfinning, vurdering av hvilke arkivstykker som var aktuelle for skanning og nettutstilling og andre formidlingsprosjekt knyttet til temaet.

Kort oppsummert fikk vi kvalitetssikret alle arkivene av denne kategorien hos oss, og fikk dermed også en oversikt over tidsperioder og områder som ikke er representert. Disse ble lagt ut på arkivportalen og aktuelle arkivstykker skannet og lagt på Digitalarkivet. Målene som ble satt opp i søknaden ble nådd. Prosjektet kan føre til mer effektiv forskning ved at deler av materialet er digitalt. Samtidig er inngangen til forskningsfeltet enklere ved at mye finnes på arkivportalen og at en har gode arkiv- og aktørbeskrivelser. Disse er også nyttige for oss og kan gjenbrukes i formidling. Resultatet av prosjektet er nyttig for IKA Rogaland, men kan også komme forskere, studenter og andre interesserte til gode.

Gjennomføring

Gjennomføringen av prosjektet ble strukket noe utover prosjektperioden, med ansettelse av prosjektmedarbeider fra mai, og presentasjoner og slipp av nettutstilling i november. Arbeidet ble i hovedsak utført av prosjektansatt, med opplæring og veiledning fra noen av de fast ansatte på IKA Rogaland, som oversikten under viser.

Prosjektgruppe	Ansvar/oppgaver
Nora Karlberg – Prosjektansatt	Registrering, ompakking, skanning, tekster
Lene Bøe – Rådgiver IKA	Opplæring, rapportering, formidling
Harald Nordli – Rådgiver IKA	Opplæring skanning og opplasting digitalarkivet
Tor Ingve Johannesen – Leder IKA	Ansettelse, økonomi

Resultat

Alle avholdsarkivene ble gjennomgått, registreringer kvalitetssikret, tilført utdypende aktørhistorikker og publisert på arkivportalen. Arkivstykker over 60 år, med unntak av medlemslister og annet med personlig informasjon ble skannet og publisert på Digitalarkivet. Dette var lagsblad, møtebøker og ritualbøker fra foreningene. Noen nyere protokoller ble også skannet og lagt på Digitalarkivet med tilgangsbegrensning. Et notat med beskrivelse av innholdet i de arkivstykkene med tilgangsbegrensning ble utarbeidet til bruk ved senere innsynsforespørsler. Noen få arkiver hadde egne bestemmelser fra arkivskaper om bruk og innsyn, som det også ble tatt hensyn til, men de fleste hadde ingen slike avtaler og ble dermed vurdert ut fra gjeldene lovverk for offentlige arkiver. Nettutstilling ble basert på artikkel om temaet, og er derfor i artikkelformat med fotnoter og referanser. Nettutstillingen tar for seg konteksten, med bakgrunn i avholdsbevegelsen og oppstart av de første foreningene. Deretter handler den om de tre hovedorganisasjonene IOGT, DNT og Hvite bånd for så å gå inn på kvinne- og barneforeningene.

Oppgaver	Resultat
Arkivportalen	38 arkiver med dedikerte aktørhistorikker.
Digitalarkivet	64 protokoller, 6886 sider fordelt på 11 ulike kommuner.
Formidling	Nettutstilling på IKA Rogaland sin nettside (2000 ord, 17 bilder)
Prosjektpresentasjoner	Høstmøte i HIFO-Rogaland, seminar privatarkivnettverk Rogaland
Annet	Innslag på Facebook, orientering til dagens avholdsforeninger og IKA sine eiere

I tillegg til de tallfestede resultatene oppnås også andre mål med prosjektet. Det bidrar til helhetlig samfunnsdokumentasjon og historisk kunnskap: vi kjenner godt til de store bevegelsene, lekmannskristendom, målsak, kvinnesak og avhold, men hva vet vi om innholdet i møtene deres? Spesielt for barna og kvinnene. Hvilke perspektiver har vi lagt på dette? Hva lærte de, hvor mange medlemmer hadde de. Arkivene viser ikke bare ytre agitasjon og egne fremstillinger i ettertid, men selve møtene og innholdet i lagsavisene, de er primærkilder. De kan gi innsikt i hvilke verdier, syn på barndom og andre kulturelle og

samfunnsmessig trekk en kan finne i gitte tidsperioder. Dette er ikke bare knyttet til avholdssaken, men også andre sider ved livet, som syn på oppdragelse/opplæring, familien, lokalsamfunnet og landet, arbeid og mye mer.

Et annet resultatet av prosjektet er at det kan brukes til arkivformidling. Det passer ypperlig for å vise frem oss som arkivinstitusjon og arkivene. Det har også ført til ideer om fremtidige prosjekter ved IKA Rogaland. Som nevnt viser bevaringsplanen at avholds- og rusgiftsorganisasjoner er godt representert med privatarkiver, og særlig den perioden vi har dekket. Det er naturlig at disse arkivene utgjør en stor del siden de var starten på organisasjonslivet og var en svært omfattende bevegelse, men også fordi organisasjonene var strukturerte og hadde gode arkivrutiner. Det kunne vært interessant med oppfølgingsprosjekt. Hvordan har utviklingen vært de siste tiårene? Det finnes fremdeles aktive lag også her i fylket. Hadde vi fått inn nyere materiale hadde det representert en helt annen gruppe i samfunnet enn tidligere, en kan si at den har gått fra majoritet til minoritet.

Lenker

Skanna materiale på Digitalarkivet:

https://media.digitalarkivet.no/db/browse?depository%5B%5D=111&start_year=&end_year=&tags%5B%5D=278&text=

Nettutstilling på IKA Rogalands nettside: <https://ikarogaland.no/publikum/utstillinger/arkiv-etter-avholdsforeninger/>

Privatarkiver fra IKA Rogaland på Arkivportalen:

<https://www.arkivportalen.no/search/2?unitType=1000&repository=IKAR&county=1100&text=PA>

Prosjektregnskap

Inntekter	
Utviklingsmidler fra Arkivverket	230 000
Egenfinansiering	20 717
Sum inntekter:	<u>250 717</u>
Utgifter	
Lønn og sosiale kostnader prosjektansatt (451 timer)	167 844
Leie av lokaler og utstyr til prosjektansatt	20 000
Timeinnsats andre ansatte på IKA (96 timer)	60 960
Emballasje	1 913
Sum utgifter:	<u>250 717</u>
Resultat	<u>0</u>